

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1933.

Andra kammaren.

Nr II.

Fredagen den 10 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Schlyter* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

Denna proposition bordlades.

§ 3.

Föredrogs, men bordlades ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 4.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Lindskog</i>	under 2 dagar fr. o. m. den 12 febr.,	
» <i>Pettersson</i> i Dahl	» 4 » » 13 »	
» <i>Mattsson</i>	» 4 » » 13 »	
» <i>Vougt</i>	» 3 » » 11 »	
» <i>Olsson</i> i Mora	» 8 » » 11 »	
» <i>Johansson</i> i Uppmälby	» 3 » » 11 »	och
» <i>Jönsson</i> i Revinge	» 2 » » 11 »	.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.4 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 11 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 90, med förslag till lag om ändrad lydelse av 13 § lagen den 27 juni 1924 (nr 321) angående införande av lagen om förmynderskap.

§ 2.

*Ang. räntan å
egnahemslån.*

Till avgörande företogs jordbruksutskottets utlåtande, nr 3, med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 2 med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1932/1933 i vad rör egnahemslånefonden.

Därvid anförde:

Herr **Magnusson** i Skövde: Herr talman! Jag har givetvis icke något annat yrkande att göra än om bifall till utskottets hemställan, men jag skall be att, i anledning av vissa företeelser beträffande löpande egnahemslån och de svårigheter, som uppstått både för låntagare att betala räntan och för långivare att få in densamma, få här uttala några reflexioner. Jag skulle därvid särskilt vilja rikta mig till här närvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet och hoppas, att mitt uttalande kan föranleda någon åtgärd från hans sida.

Genom det stora prisfall på lantbruksprodukter, som ägt rum och vilket icke minst drabbar produktionen vid de små jordbruken, ha stora svårigheter mött innehavare av egnahemslägenheter att kunna fullgöra dem påvilande räntor och annuiteter. Det är emellertid icke blott dessa svårigheter, som det här gäller, utan jämsides härmed har börjat att bland icke så få egnahemslånetagare sprida sig en anda, som är nästan liktydig med en betalningsvägran och som, om den får fortgå, skulle komma att medföra mycket betänkliga följder. Det är allom bekant, att för många av dessa egnahemslånetagare har det varit så gott som omöjligt att på grund av prisfall på deras produkter och andra svårigheter betala sina räntor, och följden härav har blivit, att långivarna måst lämna rätt betydande anstånd därmed. Jämsides med dessa verkliga svårigheter har på åtskilliga håll kommit fram en agitation, vilken säger ungefär följande: Det är staten, det är det allmänna, som bragt er in i detta läge och ställt så till, att ni blivit egnahembrukare. Det är således också det allmännas plikt och skyldighet att taga hand om er, när nu svårigheter inträtt. — Jag behöver väl icke påpeka, att en sådan framställning icke är riktig. Staten har nämligen trätt hjälpende till för att bereda möjlighet för mindre bemedlade att förvärva egnahem, men vederbörande ha ju oaktat detta kvar sin klara skyldighet att så långt som möjligt söka reda sig själva. När nu emellertid förhållandena blivit sådana, att det för många är omöjligt trots god vilja att fullgöra sin räntebetalning och anstånd där-

Ang. räntan å egnahemslån. (Forts.)

för måste beviljas, inträffar också, att många bland dem, som till äventyrs skulle kunna betala, resonera ungefär som så: Ja, när den och den av mina grannar slipper betala, varför skall *jag* då betala? Det hotar verkligen på många håll att bli en allmän betalningsvägran, vilket kan bli ganska farligt och otrevligt. Då nu förhållandena äro sådana, att man i stor utsträckning icke kan betala nu utgående räntor och annuiteter, måste jag fråga mig, om icke några särskilda åtgärder borde vidtagas. Jag har tidigare från denna plats, när normala förhållanden voro rådande, uttalat, att egnahemslåneräntan skulle hållas i underkanten av gällande affärsränta, så att man icke skulle skapa ett särskilt privilegium för dessa låntagare. Men förhållandena äro för närvarande gudi klagat icke sådana, att man kan säga, att de äro normala, och det kan ju betinga ett undantag. Jag håller före, att när förhållandena återigen bli något så när normala då bör egnahemslåneräntan åter hållas vid en sådan nivå, att den täcker statens omkostnader, men för närvarande är det icke tänkbart att kunna hålla en sådan räntenivå. Om man nu skulle gå fram med hårda åtgärder och försöka indriva förfallna räntebelopp, skulle detta endast ha till följd, att långivarna skulle få övertaga en mängd av de belånade ställena, ja, så många, att de skulle bli fullkomligt osäljbara i långivarnas hand. Till följd härav skulle den sista villan bli värre än den första. När jag så funderat på åtgärder, som skulle kunna vidtagas för att råda bot på detta, har jag kommit att tänka på huruvida det icke kunde vara klokt eller nödvändigt att för något år, medan de nuvarande svårigheterna äro för handen, taga ett radikalt grepp och sänka räntan exempelvis till 2 procent men samtidigt obönhörligt kräva betalning för att hävda vederbörandes plikt och skyldighet att i varje fall betala så mycket, som han till äventyrs kan. Det skulle givetvis för många, vilken, låt mig säga, har 400 kronor i ränte- och annuitetsutgifter, betyda en lättnad, om han finge dessa sänkta till, låt mig säga, i avrundat tal 200 kronor. Jag tror, att för de flesta skulle det vara möjligt att komma ut med detta och samtidigt vara möjligt för långivarna att hävda plikten att inbetala räntorna samt därigenom även ta den risk, som skulle vara förenad med ett ovillkorligt utkrävande av betalning, nämligen att till äventyrs få övertaga ett eller annat ställe. Men om det skulle fortgå på det sättet, att allt flera och flera icke kunna betala, och det sålunda blir en allmän betalningsvägran, komma vi in i en återvändsgränd, ur vilken det säkerligen blir mycket svårt att hitta någon utväg.

Det av mig här sagda får icke betraktas såsom någon lösning, som jag be-tecknar såsom ofelbar eller såsom den bästa av alla, utan jag har här närmast tillåtit mig att med dessa ord peka på de svårigheter och vanskligheter, som här förefinnas, samt på nödvändigheten av att finna en utväg. Jag har velat säga detta till begrundande och övervägande av dem, som till äventyrs ha möjlighet och befogenhet att härefter komma med någon konkret framställning till riksdagen.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 3.

A föredragningslistan var härefter upptaget bevillningsutskottets betänkande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker ävensom i ämnet väckta motioner.

*Ang.
ändringar i
maltdrycks-
förordningen.*

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

24 § i författningsförslaget angivna skattesatserna. Därjämte hade i motionerna I: 231 och II: 392 hemställts om viss höjning av de i 31 § omförmälda restitutionsbeloppen. I motionerna I: 228 och II: 399 hade slutligen föreslagits, att sistnämnda paragraf skulle erhålla sådan lydelse, att full restitution skulle utgå för den skatt, som erlagts för malt, som i skattepliktigt bryggeri omedelbart använts till svagdricka eller maltdricka.

Utskottets hemställan innefattade, att riksdagen måtte med avslag å ovanberörda motioner bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Vid betänkandet voro fogade reservationer:

av herrar *Bergman, K. Oscar Ericson* och *Olsson* i Ramsta, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda författningsförslaget måtte för närvarande antagas att gälla allenast till och med den 30 juni 1933; och

av herrar *Nylander, C. Bengtsson* och *Anderson* i Norrköping, som förklarat sig anse, att utskottet bort tillstyrka bifall till det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition framlagda författningsförslaget med den ändring däri, som påyrkats i motionerna I: 228 och II: 399.

Efter föredragning av utskottets hemställan yttrade:

Herr *Olsson* i Ramsta: Herr talman, ärade kammarledamöter! Enär jag underskrivit den av herrar *Bergman* och *Ericson* i Obergå vid betänkandet fogade reservationen, skall jag be att få säga några ord. Vi reservanter anse, att riksdagen nu i likhet med vad som skedde i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 60, angående höjning av omsättnings- och utskänkningsskattens grundavgift, endast bör besluta för återstående tiden av innevarande budgetår för att bliva i tillfälle att senare under riksdagens lopp taga ställning till de motionsvis framförda kraven på ytterligare höjd maltskatt. Ett bifall till reservationen innebär alltså en möjlighet att ompröva frågan senare under riksdagen. Det finnes många skäl, som tala för att riksdagen nu intager denna försiktiga ståndpunkt. Det av finansministern framlagda budgetförslaget innebär i vissa avseenden beskrningar på utgiftsposter, varom starkt delade meningar kunna råda. Exempelvis anslaget till lättnad av skoldistriktens kostnader, som beskurits med mer än 3 miljoner kronor. Likaså är anslaget till taxeringsarbetet beskuret nämligen med 500,000 kronor. Försvarshuvudtiteln utgifter äro beskurna med ej mindre än omkring 20 miljoner kronor. Huruvida riksdagen på alla dessa punkter följer Kungl. Maj:t står i vida fältet. Går man till budgetförslagets inkomstsida, torde man även där med säkerhet få på flera ställen sätta frågetecken. Kvarlätenskapsskatten är till exempel beräknad att ej giva mindre än 25 miljoner kronor. Även om riksdagen skulle helt godtaga Kungl. Maj:ts förslag till kvarlätenskapsskatt, kan man starkt ifrågasätta, om den verkligen kommer att giva 25 miljoner kronor årligen. Flera motioner om ändringar, gående ut på lättnader i den föreslagna skatteskalen, äro ju också väckta. Allt talar för att riksdagen blir försatt i den situationen, att den måste se sig om efter ökade statsinkomster i form av höjda direkta eller indirekta skatter. Högerpartiet har ju på sätt och vis förutsett detta och i en partimotion föreslagit omsättningsskatt på choklad och konfektyrer samt karameller. Denna beskattningsform torde dock vara förbunden med så många och stora svårigheter i kontrollhänseende, att riksdagen i år knappast kan gå att besluta därom. Däremot då det gäller en höjd maltskatt ligger frågan mycket enklare till.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en ökning av maltskatten med 40 öre för de

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

första avverkade 100,000 kg malt, 45 öre för det andra hundra tusendet kg malt och 50 öre för överskjutande kg malt. Skatten är beräknad att giva 9,500,000 kronor utöver vad förut influtit och skulle alltså sammanlagt ge cirka 30 miljoner kronor. Kungl. Maj:t har då räknat med någon nedgång i konsumtionen, och det är alldeles givet att även utan höjd maltskatt kommer konsumtionen att gå ned, ty när det rått nödläge i landet har det visat sig en nedgång i konsumtionen. Uträknad per tredjedels liter pilsnerdricka skulle den av Kungl. Maj:t föreslagna ökningen bli 2.4 öre och skatten alltså stiga från 4.6 öre per tredjedels liter till 7 öre. I motionerna nr 229 och 231 i första kammaren samt nr 392 och 400 i andra kammaren föreslås maltskatten höjd med resp. 95 öre, 1 krona och 1 krona 15 öre. Uträknad per tredjedels liter skulle skatten bli cirka 10 öre. Gå vi till våra grannländer, så finna vi att Norge har en skatt av 30 öre per liter på den typ, som är jämförbar med vår klass II. På klass III har Norge en skatt av 45 öre per liter. Norge har på svagdricka en skatt av 20 öre per liter. I Danmark är svagdricka belagt med en skatt av 5.7 öre per liter samt öl, motsvarande vår klass II, med en skatt av 28.25 öre per liter plus 4 procent omsättningsskatt. Den danska ölskatten går alltså i det närmaste till cirka 10 öre per tredjedels liter. I England är ölbeskattningen ännu hårdare eller 15 å 16 öre per tredjedels liter. Naturligtvis får man räkna med en något större nedgång i konsumtionen, om skatten höjes till 10 öre per tredjedels liter. Men även om man räknar med en så pass stor konsumtionsminskning som 25 procent, skulle den av motionärerna föreslagna höjningen med säkerhet giva 5 å 6 miljoner kronor mera än Kungl. Maj:ts förslag.

Då ett bifall till herr Bergmans m. fl. reservation giver riksdagen möjlighet att senare ompröva denna fråga och behov av ökade statsinkomster med säkerhet kommer att göra sig gällande, vill jag vädja till kammaren att biträda herr Bergmans reservation, till vilken jag, herr talman, ber att få yrka bifall. Ett bifall till reservationen skulle innebära en ändring i övergångsbestämmelserna och, herr talman, jag skall då tillåta mig att begära en sådan ändring i övergångsbestämmelserna, att dessa skola få följande lydelse: »Den förordning träder i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, samt blir gällande till och med den 30 juni 1933; dock att, därest skatt utgått efter tidigare stadgade grunder, de vid samma tid för restitution gällande bestämmelser fortfarande skola äga tillämpning.»

§ 4.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 92, angående anslag till ackordslån och stödlån åt jordbrukare.

Denna proposition bordlades.

§ 5.

*Ang.
ändringar i
maltdrycks-
förordningen.
(Forts.)*

Fortsattes föredragningen av bevillningsutskottets betänkande nr 4; och anförde därvid:

Herr **Nylander**: Herr talman! Liksom då frågan angående en höjd beskattning av spritdrycker för kort tid sedan behandlades av bevillningsutskottet, har även vid detta ärendes behandling en viss betänksamhet gjort sig gällande rörande möjligheten av att med denna skärpta beskattning få fram den ökning av medel, som man med propositionen avser. Vi, som avgivit reservationen nr 2, hava dock trots alla betänkligheter ansett oss böra gå med på utskottets förslag om skattens höjande, och ha icke kunnat dela den

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

uppfattning, åt vilken den föregående ärade talaren givit uttryck. Vi anse nämligen, att redan vunnen erfarenhet tyder på att vi, då de dåliga tiderna tyckas komma att fortsätta, hava att räkna med en avsevärd nedgång av konsumtionen, och då en avsevärd skärpning av skatten inträder. Vi ha alltså icke följt den föregående talaren utan, som sagt, i det hänseendet gått med utskottsmajoriteten. Däremot ha vi icke kunnat göra detta, då det gäller restitution av skatt för malt, som i skattepliktigt bryggeri omedelbart används till svagdricka eller maltdricka. Gentemot dessa motioner anför utskottsmajoriteten, att propositionens bestämmelser icke innebära någon avvikelse från vad i förevarande hänseende tidigare gällt och allttjämt gäller. Ja, detta är nog alldeles riktigt, men om nu den hittillsvarande tillämpningen icke är riktig och rättvis, borde den väl ändras, och det är just detta, som vi påyrka. Jag vill nämligen erinra om, att när man införde restitutionsbestämmelserna i den svenska maltdryckslagstiftningen, uttalades det från lagstiftarnas sida, att full likställighet borde råda mellan skattepliktigt och skattefritt bryggeri vid tillverkning av svagdricka. I stället har det blivit så att, under det att kontrollkostnaderna vid tillverkningen av maltdrycker vid ett skattefritt bryggeri utgöra icke fullt 1.2 öre per kg avverkad malt, utgöra de vid ett skattepliktigt bryggeri för närvarande icke mindre än 3, 8 och 13 öre per kg, och detta trots att man som sagt från början utgick ifrån att full likställighet skulle råda. Med tanke på hur hög maltskatten blir vid de större bryggerierna, ha vi för vår del icke kunnat finna, att några bärande motiv föreligga för att längre ha kvar denna åtskillnad, utan vi ha därför för vår del yrkat bifall till de av mig nyss återopade motionerna. Jag ber därför, herr talman, att få sluta med att yrka bifall till den av mig samt herrar Bengtsson i Örby Bosgård och Anderson i Norrköping avgivna, vid betänkandet fogade reservationen.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Endast några ord i anledning av vad som blivit sagt från de båda reservanternas sida. Vad då gäller det senaste, av herr Nylander framställda yrkandet, är det ju alldeles självfallet, att man kan diskutera hela frågan om restitution. Det är ingen, som förnekar, att här inträtt ändrade förhållanden, men utskottsmajoriteten anser, att om man här på rak arm skulle bifalla reservationen i denna punkt, det skulle betyda en allvarlig rubbning av konkurrensförhållandet mellan de skattepliktiga och skattefria bryggerierna och innebära en verklig fara för de mindre skattefria bryggerierna i vårt land. Ur den synpunkten har utskottsmajoriteten ansett, att denna fråga bör prövas i annat sammanhang. Då den nuvarande departementschefen liksom den föregående har uttalat sig för att man skall ta upp till utredning spörsmålet om övergång till produktbeskattning på här ifrågavarande område, så anser utskottet, att denna fråga om restitution icke är allvarligare än att den bör komma till prövning i samband med denna utredning, då det är att antaga, att det hela kommer att lösa sig av sig självt i och med att man övergår till beskattning av den färdiga produkten i stället för att röra sig med den nuvarande maltskatten. Jag tror därför, att den ståndpunkt, som utskottsmajoriteten intagit, är den klokaste i nuvarande läge.

Vad sedan beträffar det yrkande, som här ställdes av herr Olsson i Ramsta, så tror jag, att jag vågar säga, att ingen blev mera förvånad, då denna reservation lästes, än bevillningsutskottets övriga ledamöter. Det yrkande, som reservanterna här ha ställt och som herr Olsson i Ramsta ville, att kammaren skulle bifalla, har aldrig diskuterats i bevillningsutskottet, därför att

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

de herrar, som ha reserverat sig, aldrig ställt yrkandet i fråga. Bevillningsutskottets ställningstagande har gällt denna proposition i dess helhet, och det yrkande, som i utskottet ställdes av de tre reservanterna, avsåg ett bifall till de motioner, som äro väckta av herr Bergman m. fl. Det är med hänsyn till dessa motioner, som man skall se bevillningsutskottets yttrande, och det är ur den synpunkten, som man skall se utskottets tveksamhet, då det säger, att man bör gå fram med försiktighet, så att man icke pressar upp malt-skatten från nuvarande 85 öre i lägsta skatteklassen till 1 krona 80 öre i samma skatteklass enligt de väckta motionerna. Vi ha ansett, att klokheten bjuder, att man stannar vid av Kungl. Maj:t föreslagna kronor 1:25.

Jag tror icke, att man behöver hysa någon fruktan för att vi icke ånyo skola komma in på detta problem. Säkerligen är läget sådant, att man måste på ett eller annat sätt vid kommande tillfälle använda denna vara för att skaffa än större inkomster än vad som hittills skett, men jag tror icke, att tidpunkten är inne härför i detta ögonblick. Jag hemställer därför, herr talman, att kammaren måtte bifalla bevillningsutskottets förslag oförändrat.

Herr Brädefors: Herr talman! Till detta förslag om skärpning av skatten på malt och maltdrycker äro vi, liksom i fråga om all annan indirekt beskattning, som tas ut av folket, absoluta motståndare från vår partigrupps sida. Det är här icke fråga bara om att pilsner skall beskattas och bli dyrare. Det kan ju påstås, att detta är en onödig vara, som arbetarklassen åtminstone icke är absolut tvungen att nyttja. Här föreligger emellertid också fråga om höjning av skatten på en annan vara, som de fattigaste arbetarna mycket ofta använda, nämligen svagdricka och maltdricka. Visserligen sägs det, att man får restitution för den del av malten, som skall bryggas till svagdricka eller maltdricka, men denna återbärning sker icke med hela beloppet, utan det återstår i alla fall en förhöjning av skatten även på svagdricka och maltdricka.

Jag konstaterar för övrigt, att när regeringen har framlagt denna proposition om höjning av maltskatten, så har den byggt, precis som de borgerliga regeringarna, sin budget på de indirekta skatterna. Det är på den vägen, som man skaffar inkomsterna till statsbudgeten. Det har också å utskottsledamöternas vägnar framhållits av den siste ärade talaren, att denna fråga icke är avgjord med det beslut, som nu skall fattas, utan säkerligen kommer frågan tillbaka, därför att tiderna äro sådana, att man kommer att kräva, att denna vara skall beskattas ännu högre än vad som nu är föreslaget. Den nuvarande regeringens politik i avseende å att fylla budgeten är alltså precis densamma som föregående regeringars. Man använder de indirekta skatterna såsom inkomstkälla, fastän denna beskattning är mest kännbar för den fattigaste befolkningen.

Herr talman! Jag ber härmed att få yrka avslag på regeringens proposition och på de i ämnet väckta motionerna.

Herr Andersson i Rasjön: Herr talman! Jag har tillsammans med ett par kammarkamrater väckt en motion, som avser en väsentlig höjning av malt-skatten utöver de skattesatser, som Kungl. Maj:t har föreslagit. Det är icke min avsikt att här rekommendera denna motion till antagande, utan jag begärde ordet närmast i anledning av herr Olssons i Gävle anförande. Han förklarade, att det yrkande, som blivit gjort i herr Olssons i Ramsta m. fl. reservation, icke blivit ställt i utskottet, och att därför situationen här i kammaren är en annan än vad den var vid behandlingen i utskottet. Det förefaller mig emellertid, som om detta förändrade läge borde ha föranlett herr Olsson i Gävle

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

och hans kamrater i utskottet att överväga, om det ändå icke vore klokt att genom ett bifall till herr Olssons i Ramsta här ställda yrkande göra det möjligt att behålla maltskatten på samma sätt som spritskatten som en tillgänglig regulator, när det en gång fram på våren gäller att lappa ihop finansplanen. Det råder väl intet tvivel om att åtskilliga av de beräkningar, varpå finansplanen är grundad, komma att rubbas, dels av omständigheternas makt — den ekonomiska konjunkturen försämras ju, kan man säga, dag från dag och inkomsterna komma därför att minskas — dels också genom åtgärder från riksdagens sida. Det är ju klart, att åtminstone vissa av de av Kungl. Maj:t föreslagna besparingarna på huvudtitlarna måhända komma att i någon mån reduceras. Vid sådant förhållande kan jag icke finna det klokt, att riksdagen genom ett bifall till bevillningsutskottets här föreliggande betänkande avhänder sig möjligheten att framdeles under riksdagens lopp ta upp frågan om maltskatten till förnyad prövning. Såvitt jag kan se, är maltskatten precis lika användbar som budgetregulator som spritskatten är, och riksdagen har ju genom ett tidigare fattat beslut hållit möjligheten öppen att framdeles under riksdagens lopp än en gång ta upp frågan om spritskattens avvägning för nästa budgetår.

Då herr Olssons i Ramsta yrkande icke innebär något ståndpunktstagande i själva saken utan allenast, att riksdagen förbehåller sig fria händer att framdeles, om så behövs, besluta en ytterligare höjning av maltskatten, vilken givetvis icke behöver sträcka sig så långt, som jag i motionen har förordat, så kan jag icke finna annat än att det är rimligt, att kammaren biträder detsamma. Jag ber därför, herr talman, att få instämma i det yrkande, som herr Olsson i Ramsta här framställde.

Herr Lithander: Herr talman! Såväl bevillningsutskottets majoritet som reservanterna, herrar Nylander, Bengtsson i Örby Bosgård och Anderson i Norrköping, ha uttryckt tveksamhet om man verkligen skall kunna vinna vad man här åsyftar. Utskottet säger: »Svårigheten att fullt överblicka de statsfinansiella verkningarna av en mera avsevärd skatteskärpning har emellertid för utskottet varit ett skäl att framgå med försiktighet»; och reservanterna säga: »Utskottet anser det dock vara mycket ovisst, om den genom skatteskärpningen beräknade inkomstökningen för staten kan uppnås, då givetvis en fördyring av varan måste verka hämmande på konsumtionen, vilken redan under föregående år, då ingen prisförhöjning skedde, visade en betydande nedgång».

För min del får jag säga, att därest jag hade deltagit i slutbehandlingen av detta ärende i bevillningsutskottet, så skulle jag icke ha stannat för ett tillstyrkande ens för innevarande budgetår och ännu mindre för nästa. Jag tror nämligen, att finansministern kommer att få göra samma erfarenhet, som man har gjort i andra länder. Finansministern siktar till en ökad inkomst för statsverket men kommer att göra den erfarenheten, som man har gjort i Danmark och i England, att det blir en avsevärd minskning av konsumtionen och en minskning i stället för en ökning av den effektiva inkomsten för statsverket. I England hade statsverket år 1927/1928 en inkomst av 83 miljoner pund. Efter skattehöjningen sjönk den omedelbart till 75 miljoner, steg sedan till 77 för att åter gå ned till 75, där den nu stannat. Det är verkan i England av en liknande åtgärd, som regeringen nu har föreslagit. Jag vill också erinra om att i Danmark föreslog den danska regeringen Wigforss, att en skatt på en av maltdryckerna, som gav 4 miljoner i inkomst åt staten, skulle höjas, så att den skulle ge 6 miljoner i stället. Det händer, att herr statsrådet och chefen för finansdepartementet här kommer att få göra samma erfarenhet, kanske icke fullt lika katastrofal, som man fick göra i Danmark, där man

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

hade 4 miljoner, tog sikte på 6 miljoner, men efter förhöjningen bara fick 600,000 kronor. Jag menar alltså, att det finns belägg från andra håll på att det ges en bristningsgräns, som näringen icke tål vid utan att reagera, och det är då icke välbetänkt att överskrida den.

Man skall för övrigt icke bara tänka på den direkta inkomsten av skatten på själva malten. Det är icke bara det, som man får in på maltskatten, som herr statsrådet här kan räkna fel på. Går man nämligen så långt, att man framkallar en minskning av konsumtionen i någon nämnvärd grad, är det icke bara själva maltskatten, som minskas, utan även skatteförmågan hos denna näringsgren landet runt till förfång för statsverket och kommunerna. Hittills har ju denna dock varit ett gott skatteobjekt, som kommunerna och staten ha haft, och man bör vara rädd om sådant. Det blir också en hel del leverantörer till denna industri, som icke heller komma att ge vad som eljest skulle vara fallet.

Det är ingen liten höjning, som det här gäller. Utskottet har utgått ifrån, att man skall gå fram med försiktighet, och det har därför icke velat tillstyrka de motionsvis framförda mycket skarpa höjningarna, men den ökning, som Kungl. Maj:t föreslagit, rör sig dock om icke mindre än 50 %, och det är ingalunda en liten höjning. Det skulle icke förvåna mig, om herr finansministern redan vid slutet av innevarande budgetår skulle, om propositionen nu bifalles, komma att få mycket ledsamma erfarenheter, och det är då icke med klok försiktighet förenat att fastlåsa detta även för nästa budgetår, så mycket mindre som det pågår en utredning, som med god vilja och med särskilda anordningar mycket väl skulle kunna slutföras, så att man redan i år kunde komma fram till en produktbeskattning. Härigenom skulle man ju få ett betydligt säkrare grepp på detta än genom att ha en abnormt hög beskattning på råvaran. Jag tror, att värdet av denna råvara rör sig om något sådant som 35 öre per kilogram, och det beskattas upp till en sådan gräns, som här är föreslagen. Man kommer fram till orimliga resultat, och jag vill redan nu till herr statsrådet ha uttalat, att herr statsrådet kommer ganska säkert att på detta område få göra erfarenheter av beklaglig art, på samma sätt som skett i andra länder, där man förfarit på detta sätt. Regeringen föreslår här en höjning av beskattningen, som kommer Sverige att åka upp i främsta ledet av de länder, som ha en sådan beskattning som denna.

Jag skall också be att få erinra herr statsrådet om, att när man i Tyskland var inne på samma väg och ökade beskattningen, så gick förbrukningen och därmed också statens inkomster ned så mycket, att man nödgades taga steget tillbaka, och Tyskland är dock ett av de länder, där ölet är vida bättre än vad det är här. Jag skall säga herr statsrådet, att den av författningarna betingade kvaliteten på varan hos oss är icke sådan, att allmänheten tål vid precis vad som helst i pålagor. Det kan bli ett resultat där, som herr statsrådet icke har räknat med. En på detta område så erfaren man som kontrollstyrelsens chef uttalade förra hösten efter hemkomsten från en resa till Danmark och England, att man där hade nått en sådan höjd, att det i fortsättningen bleve omöjligt att få ut något mera på beskattningsvägen. De finns något, som heter överbeskattning, vilket vi närma oss med anmärkningsvärd fart på detta område.

Jag kan också erinra herr statsrådet om att det i Danmark har uppstått arbetslöshet som en direkt följd av åtgärder av samma slag, som herr statsrådet nu är inne på. Det finns där över 1,100 arbetslösa bryggeriarbetare, och vi kunna få göra samma erfarenhet. Jag tror därför icke det är rätta vägen att, i samma ögonblick som herr statsrådet anstränger sig för att bringa bot och rättelse i arbetslöshetsförhållandena, vidtaga åtgärder, som visserligen i lofvärt syfte sikta till något annat men som kunna ha detta som en direkt följd.

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

Jag är överens med herr Nylander om att denna anordning med skatterestitution för de skattefria bryggerierna är naturligtvis icke som den skall vara, men det är och förblir i alla fall blott en detalj, jämfört med det stora steg, som här tages.

Jag för min del anser, att bevillningsutskottet borde taga sig ännu en funderrare på denna sak och syna de ekonomiska följderna något skarpare än vad som här har skett samt alltså icke gå in för att fastläsa detta för såväl innevarande år som nästa budgetår.

Jag ber på denna grund, herr talman, att få yrka återremiss.

Herr **Törnkvist** i Karlskrona: Herr talman! Jag förstår mycket väl dem, som falla för den frestelse, som den bergmanska reservationen i verkligheten bjuder för att hålla ölbeskattningen öppen till ett senare stadium av riksdagen. Jag måste säga, att även jag är mycket frestad att följa den däri anvisade vägen. Om det icke varit så, att vi riskera, att ett beslut senare, under påtryckning av förhållanden, som vi ännu icke känna, kunde komma att bliva alltför slumpartat, hade jag säkerligen blivit över hövan frestad att taga det steget. Men jag tror icke, att det är klokt att fatta ett slumpartat beslut i denna skattefråga, man måste vänta och se, hur olika beskattningsformer i fråga om ölet komma att taga sig ut. Därför kommer jag, herr talman, att nu stanna vid utskottets hemställan.

Jag skall emellertid be att i anledning av den föreliggande frågan få säga ytterligare helt kort några få ord. Det kan icke hjälpas, jag har i år liksom i fjol ett intryck av att regeringsförslagen i detta spörsmål uttrycka i mycket hög grad Esaus röst. Med Esaus röst menar jag bryggarföreningens *lednings* synpunkter på hur beskattningsfrågan skall ordnas. Jag tycker, att det borde varit möjligt både för kontrollstyrelsen och för Kungl. Maj:t att något litet avvika från en trohet av denna beskaffenhet, en trohet, som jag tycker icke är berättigad. Jag måste säga såsom mitt intryck, att finansministern, innan han föreslagit ytterligare pålagor på konsumenterna i fråga om de mindre och medelstora bryggerierna, icke bort underlåta att taga i anspråk de faktiska reserver, som kunnat tagas i anspråk där uppe och som icke med nödvändighet behövt verka prisökande, i varje fall icke anmärkningsvärt. Det råder intet tvivel därom, mina damer och herrar, att om man vill lyss till fakta, om man vill frigöra frågan om ölbeskattningen från *obehöriga* påhäng, som gärna envisas att hålla sig kvar i tänkesättet i fråga om denna industris produktion och organisation, så ser man outnyttjade möjligheter i beskattningsavseende.

Då finansministern nu signalerar en utredning, som även i fjol signalerades, fastän vi icke ännu sett till den stjärnan, så vill jag hemställa till finansministern att känna sig fullständigt självständig vid urvalet av representanter i denna utredningskommitté och akta sig för blotta skuggan av en misstanke att icke själv ha definitivt utvalt utredningsmännen.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr **Olsson** i Ramsta: Herr talman! Jag begärde ordet, då herr Olsson i Gävle yttrade, att reservanterna i utskottet icke framställt det yrkande, som nu framkommit i reservationen. Ja, formellt ha de icke ställt detta yrkande, men de ha gjort det i realiteten, ty de ha yrkat på, att bevillningsutskottet nu icke skulle avgöra denna fråga utan låta den ligga till senare under riksdagens lopp. Vi yrkade på bordläggning av propositionen nr 42. Det blir i realiteten detsamma som innefattas i det formella yrkande, som jag ställt i dag, herr Olsson i Gävle.

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

Vad sedan beträffar herr Törnkvists i Karlskrona nyss hållna anförande får jag lov att säga att han, som den framstående statsutskottsledamot han är, sökte lugna kammaren med att säga, att här blir det icke någon sådan förfärlig fara, att vi behöva tillgripa en sådan slumpartad åtgärd som att höja maltskatten över vad Kungl. Maj:t föreslagit. Jo, herr Törnkvist, jag misstänker skarpt, att riksdagen kan komma i sådan förlägenhet, att det vore väl, om vi följt reservanterna och lämnat möjligheter att senare pröva denna fråga. Visserligen kunna vi ytterligare höja inkomst- och förmögenhetsskatteprocenten utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Men jag hemställer till representanterna från industrien och högern, om ur deras synpunkter en sådan utväg kan vara så värst rekommendabel. Bryggeriindustrien har i dessa svåra tider dock redovisat sådana utdelningar, att, om vi räkna med det kapital, som gått ut i form av gratisaktier, urvattnat kapital, man haft 10—15 procent på sina insatta pengar. Det är icke så farligt för en sådan industri.

Konsumenterna tycker jag icke, att det är så synd om heller, ty de hava frihet att gå till drycker, som äro för både hälsan och ekonomin mycket förmånligare.

Herr Olsson i Gävle: Herr talman! Jag begärde närmast ordet därför att herr Brädefors förvånade oss alla genom att yrka avslag för svagdrickats skull. Jag måste säga, att när man för fram den motiveringen och förklarar, att skattläggningen av dryckerna är en utsugning av arbetarna, då äro — jag vet icke, vad jag skall säga — begreppen tämligen oklara. Ty herr Brädefors kan väl icke mena, att den kostnad, som staten tar ut för att kontrollera, att industrien icke bedrar staten, kan vara någon utsugning av arbetarna. Det ligger ingen skatt på det svagdricka, som herr Brädefors var så rädd om.

Sedan må det tillåtas mig att säga ett par ord om herr Lithanders förslag om återremiss. Ja, vad innebär det? Första kammaren har tagit utskottets förslag oförändrat utan votering. Det innebär sålunda ingenting annat än att om kammaren bifaller herr Lithanders yrkande, måste bevillningsutskottet om några dagar hemställa till andra kammaren att fatta beslut i frågan. Det är sålunda ingenting annat än uppskov till onsdag, med en ny debatt och ett nytt besluts fattande i denna sak.

För övrigt nödgas jag säga herr Lithander, att hans utnyttjande av det uttalande, som överdirektör Svensson gjorde, när han återkom från sin resa till England, förefaller mig vara något konstigt, därför att om den, som har varit ute och studerat förhållandena i ett land, där samma skatt per samma flaska utgör 16 öre, varnar för att gå så högt, så kan det väl näppeligen användas som argument, när det gäller att gå upp till en skattesats av 7 öre per flaska. Jag vågar försäkra herr Lithander — han har visserligen icke deltagit i utskottsbehandlingen av detta ärende — att utskottet icke behöver taga sig någon ny funderare, därför att alla de upplysningar, som stå att vinna i sak såväl från producenternas som ämbetsverkens sida, har utskottet inhämtat och tagit del av, innan det gick till ståndpunktstagande i denna sak.

Jag nödgas säga herr Andersson i Rasjön, att jag anser icke situationen så förändrad. En situation förändras icke på det sättet, att ett par reservanter intaga en annan ståndpunkt från onsdags förmiddag klockan 12 till onsdags kväll. Det bör vara något annat, som kan påverka eller förändra en situation.

Jag skall icke diskutera med herr Olsson i Ramsta om reservanternas stånd-

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

punktstagande. Men jag tror, att herr Olsson i Ramsta skall få synnerligen svårt att få någon ledamot av bevillningsutskottet att fatta, att ett bordläggningsyrkande, där man icke var på det klara med och icke ville taga ståndpunkt till saken just vid *det* tillfället, innebär vad herr Olsson här vill göra gällande: ett uppskov till slutet av riksdagen.

Jag tror icke, att det skall lyckas herr Olsson i Ramsta att driva den satsen, att vi tycka synd om bryggeriindustrien. Nej, herr Olsson i Ramsta, det är icke synd om bryggeriindustrien. Jag hoppas, att den »känsla», som herr Olsson i Ramsta har i dag, också den gången, när vi skola gå till frågan om en verklig och rationell lösning av bryggeriindustriens ställning i landet, skall ställa herr Olsson i Ramsta sida vid sida med mig. Men jag är icke alldeles säker på att det kommer att ske.

Herr Kilbom: Herr talman! Det är två synpunkter, som det icke tjänar något till att diskutera i detta samband. Den första är, om maltdrycker skaddar hälsan, den andra huruvida det av moraliska skäl är riktigt eller icke att för statens vidkommande beskatta en sådan här konsumtionsartikel. För vår del måste vi meddela, att vi icke kunna intaga en sådan ståndpunkt till indirekta skatter, som här signalerats. Frågan om indirekt beskattning är ingen principfråga. Det är uppenbart, att vi hava rätt att beskatta alla artiklar, som överklassen använder, och vi komma att handla i anslutning därtill. Men vi komma att gå emot all indirekt beskattning, drabbande den breda allmänheten. Någon annan ståndpunkt kan man icke, åtminstone på socialistisk grund, intaga.

Vad beträffar föreliggande förslag är det en del synpunkter, som i debatten icke kommit fram. Jag har avsiktligt väntat att anteckna mig, till dess jag skulle få se, om de skulle framföras ändå.

För det första må man notera, att den skatteförhöjning, som det här gäller, är 2.4 öre. För det andra, att det ingalunda uttalas någonstades eller antydes, att det vidtagits någon som helst åtgärd för att befria konsumenterna från denna förhöjning. Detta är så mycket mera förvånande, som ärendet dock var på tal i remissdebatten, där det från en del av kammarens ledamöter framhölls, att det vore en riktig linje, att man icke skulle taga ut denna förhöjning av konsumenterna utan av dem, som hade bättre råd att bära den. Det är så mycket mera riktigt att ställa denna fråga också ur den synpunkten som, då riksdagen föregående år beslöt att höja skatten med 1 öre, det var en tämligen ingående debatt, därvid det framhölls från flera håll, att det året vore det icke möjligt att göra något åt läggandet av beskattningen å denna artikel där den borde läggas, men, vänta bara, denna fråga återkommer, och då skulle det nog ses till, att det gjordes slut på bryggeritrusternas ohemula beskattning av allmänheten.

Herr talman! Sedan föregående års riksdag hava vi haft allmänna val, vilka medfört en mycket kraftig förskjutning i kammarens sammansättning i »antikapitalistisk» riktning. Jag kan dock icke finna, att i denna fråga — andra frågor få vi väl belysa sedan — detta på något sätt kommit till uttryck. Den ettöring, som skatten höjdes med föregående år, togs visserligen icke ut av konsumenterna — det har sagts mig, såsom icke varande invigd, på grund av framställning från vederbörande, den dåvarande regeringen eller bevillningsutskottet eller ledamöter av bevillningsutskottet, därom kan jag icke yttra mig. I år har, såvitt man kan döma, »vissa samtal förts med bryggeriindustrien» angående konsekvenserna i prishänseende av den här skatteförhöjningen. Det påstås, att bryggeriindustrien i år icke kommer att av konsumenterna taga ut 2.4 öre i prisförhöjning

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

utan 2 öre. Bevares väl; det är ju litet vunnet! Men varför skall den ens taga ut 2 öre? Som herrarna se, finnes på sidan 5 i regeringsförslaget ett citat av kontrollstyrelsens yttrande. Därav framgår, att efter det beslut, vilket nu, alldeles särskilt efter första kammarens nyligen fattade beslut, kommer att fattas också här, skulle hela beskattningen bliva 7 öre per flaska pilsner. Går man då och undersöker, vilket pris bryggeriindustrien tar ut, kan det icke hjälpas, att detta pris ingalunda motiverar någon förhöjning i anslutning till skatteförhöjningen. 17—19 öre vid avhämtning i affärerna, 30 öre vid konsumtion på ett kafé! Jag känner icke till, vad pilsnern kostar, då det rekvideras ett större antal flaskor i hemmen. Herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet ser förvånad ut. Det är möjligt. Men jag skall strax skingra hans förvåning. Det beror nämligen på, att jag icke lägger mig i inköpen av dessa artiklar. Jag tror emellertid, att var och en med stöd av anförda siffror kan räkna ut, att även vid avhämtning bryggeriindustrien erhåller ett tämligen — allting är relativt givetvis — stort belopp av konsumenterna även *efter* skatteförhöjningen. Det finnes sålunda ur den synpunkten ingen anledning till att lägga över denna historia på konsumenterna.

Draga vi upp det andra kapitlet, som under föregående års debatt spelade en tämligen stor roll, nämligen bryggeritrustens stora vinster, så är det ännu mindre anledning att höja priset, då man i dessa tider kan dela ut 15—18 *procent* på ett kapital, som till det otroliga urvattnats, till aktieägarna. Bevillningsutskottet och regeringen hade verkligen haft fullgod anledning att säga sig, att vi skola taga ut ökade inkomster för statskassan av denna artikel, men vi må se till, att konsumenterna icke skola betala desamma. Jag måste därför ställa den frågan både till regeringen och till bevillningsutskottet, då jag fattat saken så, att det förts några samtal om denna historia: varför har man icke säkrat sig för att bryggeriindustrien kommer att bära denna ökade skattebelastning? Varför har man intagit en ståndpunkt, som möjliggör för bryggeriindustrien att lasta den över på konsumenterna? Om jag än skulle finna ett dylikt uppträdande begripligt från föregående års regeringar, så kan jag sannerligen icke finna det ur några som helst synpunkter ursäktligt av den nuvarande regeringen.

Det talas om, att den enda väg, som man har att förhindra detta, d. v. s. bryggeriindustriens överläggande av skatten på konsumenterna, vore stadgande av maximipris på pilsner. Må vara, att det tillfälligt skulle hava varit den enda utvägen: jag kan för närvarande icke yttra mig om den saken närmare; men jag vill gå så långt, att jag säger, att även om detta skulle vara fallet, kan jag icke finna, att det vore något så förskräckligt. Då man nu emellertid tydligen anser den vägen oframkomlig, frågar jag: vad har det blivit av den stora utredning, som lovades föregående års riksdag, visserligen icke gående ut på förstatligande av bryggeriindustrien men i varje fall på omläggning av beskattningsprinciperna, så att man skulle komma åt monopollet utan att belasta konsumenterna? Inom parentes: det är så vanligt att i riksdagen lova utredning, när man sitter i klämma under en debatt, men sedermera ingenting göra åt saken, att jag tror, att det är anledning att påtala förhållandet. Denna regering har visat lofvärda initiativ, mycken snabbhet i fråga om andra utredningar, men varför har denna sak förbigåtts? Jag tycker, att denna utredning kunde ha företagits i samband med propositionens framläggande, ty som känt är, är frågan i själva verket i stor utsträckning utredd, och det är icke så mycket, som återstår. Det är bara principen, som det gäller: vill man gå in för ett förstatligande av denna industri eller icke? I förevarande situation kan jag icke underlåta att framställa detta krav. Som redan anförts rör det sig här om ohemult utnyttjande av ett *privat* monopol,

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

tillkommet med användande av privatkapitalismens och storfinansens allra sämsta och förkastligaste metoder i en hel del avseenden. Jag erinrar om hur man åstadkom trusten här i Stockholm. Var och en, som litet sysslat med denna fråga, vet, att det är riktigt, vad jag säger.

Herr talman, i förevarande situation har jag alltså velat framhålla, att detta, att konsumenterna få betala lejonparten av den skatteförhöjning, som härvidlag skall genomföras, är i högsta grad oriktigt och att man måste gå in för ett förståtligande av hela denna industri, så att det icke blir tillfälle för privatkapitalistiska intressen att pungslå allmänheten på grund av ett konsumtionsbehov, vilket man, säga vad man vill om detsamma ur etiska och hälsosynpunkter, dock måste räkna med som ett faktum.

Herr Hamrin: Herr talman! Jag skall tillåta mig att med några ord anbefalla den reservation, som avgivits av herrar Bergman, Ericson i Obergå och Olsson i Ramsta. Det förefaller mig, som om särskilt vid den riksdag, som nu har börjat, och inför den nuvarande situationen det skulle vara icke minst från Kungl. Maj:ts sida önskvärt, att vissa utvägar hölles öppna för att justera inkomsterna mot slutet av riksdagen. Vi äro ense därom, att allting flyter, och vi ha vid remissen av statsverkspropositionen från olika håll påpekat, att de vanliga inkomsterna sjunka och att man vore nödsakad att redan från början gå in för vissa höjningar av skattesatserna. Det är under denna förutsättning och med dessa framtidsperspektiv som det förefaller mig egenomligt, att man här vänder sig mot ett yrkande, som går ut på att nu ifrågasätta bestämmelser endast skulle gälla till och med detta budgetårs slut för att tagas under förnyat övervägande mot slutet av riksdagen.

Med avseende på konsumtionsskatter har jag många gånger uttalat i denna kammare, att man bör avväga bördorna så rättvist som möjligt, och denna uppfattning har jag ingen anledning att frånga. Men när det gäller att avväga skattebördorna, särskilt i fråga om konsumtionsskatter, får man taga hänsyn till, icke i ringa grad utan i mycket hög grad, huruvida den vara, som man skattelägger, kan ersättas med en annan eller helt undvaras. Jag skall icke här ge uttryck åt någon fanatisk uppfattning om öldrickandet i landet eller stämpla detta som under alla förhållanden ett missbruk, men jag vill erinra om att svenska folket är ett mycket starkt öldrickande folk. 450 miljoner flaskor per år, 1½ miljon flaskor per dag, det är siffror som tala ett tydligt språk, icke minst med hänsyn till, som jag nyss erinrade om, att det finnes ersättningsdrycker, som icke drabbas av vare sig den nuvarande skatteläggningen eller en ökad sådan.

Det resonemang, som föres från herr Lithanders sida, känner jag igen, och det få vi höra, så länge herr Lithander och hans meningsfränder hava säte och stämma i riksdagen, men samma resonemang kan man till punkt och pricka föra beträffande varje skatt. Icke skall någon inbilla mig, att, om man i lika hög grad skärper inkomst- och förmögenhetsskatten, icke detta i viss mån verkar skattesänkande, d. v. s. att man söker begagna sig av alla möjliga utvägar inom och utom lagens ramar för att komma ifrån denna skärpning. Det gäller naturligtvis i ännu högre grad tullbeskattningen, som ju herr Lithander aldrig motsätter sig, det må gälla vilken vara som helst. Herr Lithander uppträder aldrig och säger, att tullarna skola vi akta oss för, ty de sänka förbrukningen och minska relationen mellan skatt och förbrukning. Alltnog, herr talman, jag menar, att detta resonemang har faktiskt ingen betydelse i detta sammanhang, ty det gäller över hela linjen. Man måste ändå taga ut skatt av svenska folket, om man överhuvud taget skall kunna bestrida statens utgifter.

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

Jag skall tillåta mig att i fortsättningen säga några ord om denna skattefråga. Jag har ingen anmärkning att rikta mot min ärade efterträdare. Jag tar själv åt mig de anmärkningar, som riktats mot finansministern, därför att icke den utredning, som ställdes i utsikt förra året, blivit verkställd. Men jag rekommenderar åt den nuvarande finansministern att sätta igång med en utredning. Jag tror, att det blir en rättvisare beskattning, om man går på vad som här betecknats med produktbeskattning. Jag har icke färsk siffror, men jag erinrar mig från mitt arbete med denna fråga förra året, att de upplysningar, som då erhöles om bryggeriernas försäljningspriser, angåvo så olika priser, att mellan de lägsta och högsta var en differens på 6 å 7 öre per flaska. Jag vill också erinra om att enligt de uppgifter, som finnas återgivna i den kungl. propositionen i år och funnos i förra årets proposition, beskattningen per flaska ej heller vid närmare undersökning håller streck. Det står här 4.6 öre, men den siffran kan icke anses gälla hela öltillverkningen i landet. Det beror på omständigheter och förhållanden, som jag icke skall taga upp kammararens tid med att omnämna. Jag vill bara erinra om att den tekniska utvecklingen på området har gjort det möjligt för bryggerierna att i viss mån sänka vad de behöva avstå i skatt. Jag behöver icke heller tala om, att det givetvis beror på varans sammansättning och kvalitet, huruvida skatten differerar på ett eller annat kvarts öre eller en och annan tiondedel. Alltså menar jag, att en utredning bör komma till stånd, och jag tror, att man på den vägen skall få en mera rättvis fördelning av skatten på bryggerier och konsumenter och att resultatet skall bli, att staten får mera från denna inkomstkälla.

Jag slutar med att erinra, att när bevillningsutskottet behandlade frågan om en höjning av spritskatten, så fattades ett sådant beslut av riksdagen som det av de nyssnämnda reservanterna nu föreslagna. Jag har för min del ingen erinran alls att göra mot ett sådant förslag, och jag slutar med, som jag började, att jag har svårt att förstå, att man från finansministerns sida skall behöva motsätta sig ett uppskov med den slutliga behandlingen av detta ärende till längre fram. Jag kan gärna säga, att när jag strax efter regeringsskiftet hade ett samtal med min efterträdare, sade jag honom, att de möjligheter, som finnas att på den indirekta beskattningens väg taga ut något mera, måste avse sprit och maltdrycker, ty de äro i förhållande till beskattningen i många andra länder lågt beskattade. Jag tror, att de tåla mera beskattning och jag slutar med att säga, att det finns möjligheter för dem, som icke ha råd därtill, att komma ifrån den beskattningen.

Herr Nylander: Herr talman! När man hörde herr Kilboms anförande, måste man konstatera, att det var rent spegelfäktori, då han sade sig tala för konsumenternas intresse. Med visshet kan man i stället säga, att han använder detta ärende som ett tillhygge mot den nu sittande regeringen, för att komma den till livs och ingenting annat.

Han förklarade emellertid nyss, att han och hans parti voro med på all indirekt beskattning, som kunde drabba överklassen, men mot all sådan, som kunde drabba arbetarklassen. Det ger mig verkligen anledning till en fråga, på vilken jag många gånger reflekterat: till vilken klass räknar sig egentligen herr Kilbom? Det vet jag icke, men vad jag vet, det är, att han är en fiffig affärsman. Detta ger mig anledning till ett litet tankeexperiment. Om nu genom statens åtgärder en del utgifter för Folkets Dagblad bleve höjda, exempelvis priserna på tidningspapper, på tryckfärger o. s. v., och man samtidigt förklarade, att herr Kilbom icke finge höja priset på Folkets Dagblad? Jag skulle vilja se den tidningen dagen efter!

Nu vill jag emellertid erinra om att trots de avsevärda höjningar av malt-

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

skatten, som under årens lopp ägt rum, hava bryggerierna sänkt sina priser, och för att man skall komma till en rätt uppfattning om detta, vill jag meddela, att om jag tar en sådan tidpunkt som den 7 juli 1919, så uppgick då priset på en flaska öl till 23 öre, medan skatten var ett öre. Detta är för Stockholms vidkommande. Om vi däremot se på priset i mars i fjol, så hade priset sjunkit till 16 öre men skatten stigit till 5 öre. Förhållandet är det — det är ingen hemlighet — att bryggerinäringen har skötts på ett mycket framsynt och försiktigt sätt och att den står tekniskt sett mycket högt i vårt land. Men detta behöver icke ge anledning till att man just därför, liksom ej heller därför att denna är en av de få industrier, som fortfarande äro någorlunda lönande, anställer klappjakt på den. Man behöver bara tänka på de skatteintäkter, som denna industri ger. Det borde i stället vara för Sveriges riksdag en tanke, att man skall söka uppmuntra den enskilda företagsamheten och icke snart sagt förfölja en industri och pumpa ut den på alla medel, då den som i detta fall skötts på ett klokt sätt, vilket också lett till att staten även i dessa dåliga tider får stora skatteintäkter från densamma.

Herr Brädefors: Herr talman! Herr Olsson i Gävle har tydligen missförstått mitt yttrande, när han sade, att herr Brädefors yrkade avslag för svagdrickats skull. Jag hade egentligen icke ett sådant yttrande, utan jag sade, att det icke är enbart pilsnern det är fråga om utan även svagdrickat och andra maltdrycker. Då kan man icke tolka detta så, att det är enbart för svagdrickats skull, som jag yrkat avslag, om man vill ge mitt yttrande en rätt tolkning.

Herr Kilboms uppfattning i denna fråga liksom i andra frågor är något konstig. När han vände sig mot detta förslag om höjning på skatt på pilsner, så tycktes han ömma för konsumenterna, men sedan frågade han i slutet av sitt anförande, varför denna regering, som hade igångsatt så många lofvärda utredningar, icke utrett frågan, huruvida bryggeriindustrien kunde läggas under staten. Då skulle icke herr Kilbom ha något emot att det skulle bli en prisförhöjning. Då bleve det den kapitalistiska staten, som utsöge konsumenterna. Det är enbart, när det är den privata bryggeriindustrien, som utsuger konsumenterna, som herr Kilbom ömmar för dem. Men jag tror, att det icke blir någon lättnad för konsumenterna, vare sig det är staten eller den privata industrien som utsuger dem. Huvudsaken för konsumenterna är, att de måste betala ut den summa, som de skola betala.

Herr Kilbom: Herr talman! Det är ju en verkligt rörande syn, som man här bevittnar: herr Nylander, som uppenbarligen nyss har fått sina instruktioner från bryggeriindustrien, och herr Brädefors arm i arm till skydd mot bryggeriindustriens förstatligande.

Herr Nylander frågade mig, vilken klass jag tillhör. Då bör han veta, att inte tillhör jag hans klass i varje fall. Han ställer vidare den frågan: om det genom vissa åtgärder skulle åstadkommas en höjning av priset på papper, skulle då herr Kilbom såsom anställd i Folkets Dagblad gå emot att Folkets Dagblads pris också höjdes? Det har jag sagt i mitt förra anförande, att prisförhöjningar och all indirekt beskattning på en vara, vilken den vara må, som drabbar de fattiga klasserna, är jag så långt möjligt motståndare till, men jag är anhängare till indirekt beskattning, om den drabbar överflödsartiklar och folk, som har råd att bära den. Det är så klart, som överhuvud taget är möjligt. Endast herr Nylander kan i det avseende vara i oklarhet.

Vad sedan beträffar, att bryggerierna sänkt sina priser, är det möjligt, men såvitt jag förstår, herr Nylander, så har väl också, om vi skola tala

Ang. ändringar i maldrycksförordningen. (Forts.)

om jordbruket, spannmålen — malkorn synnerligen kraftigt — fallit i pris, eller hur? Det är väl någon skillnad på inköpspriset på spannmål nu och tidigare. Uppenbarligen har dock herr Nylander intet som helst intresse för den sidan av saken. Han gråter jämmerligen över att det arrangeras klappjakt på en industri, som är någorlunda lönande. Ack, den stackars bryggeriindustrien, som bara ger 15 procent i utdelning! Man förstår, att herr Nylander känner sig djupt upprörd över en så betryckt industri och finner det vara klappjakt, om man säger till en regering, som kallar sig socialistisk: här, mina herrar, är det möjligt att skaffa staten inkomster *utan att öka konsumentpriset*.

Herr Nylander gick emellertid icke in på det intressanta kapitlet om hur detta monopol åstadkommits genom bl. a. »urvattning» av kapitalet. Det aktade han sig visligen för. Han gick icke heller in på det kapitlet, som innebär, att denna lönande industri är lönande på grund av sin av staten understödda monopolställning och att den är lönande på grund av utsugning av konsumenterna beträffande priset på den vara, som den säljer. Jag skall be att få ställa den frågan till herr Nylander, varför han anser det så upprörande att man kräver ett förstatligande av bryggeriindustrien, medan han, såvitt jag förstår, mer eller mindre stillatigande finner sig i ett förstatligande av spritindustrien. Varför finner vidare herr Nylander det långt mera upprörande att förstatliga bryggeriindustrien än t. ex. telefonväsendet, statens järnvägar o. s. v.? Är det männe på det sättet, att herr Nylander tycker, att konsumtionsartikeln maldrycker är ett så utmärkt medel till uppskörtning av konsumenterna, att han därför vill bevara den åt de kapitalistiska intressena? Varför är det ytterligare mera upprörande att kräva förstatligande av bryggeriindustrien än t. ex. av spårvägsväsendet i Stockholm, gasförbrukningen, förbrukningen av elektricitet o. s. v.? När det kommer till kritan, vill herr Nylander ha sagt något helt annat. Han vill, och det är innebörden av hans tal, gå in för att alla dessa industrier och företag, som äro byggda på allmänhetens konsumtion, skola förbehållas privatkapitalisterna, ty dem höra de till, oavsett om de heta det ena eller det andra. Då jag anser, herr Nylander, att bryggeriindustrien mycket hellre bör utnyttjas för att lätta skattebetalarnas ekonomiska tunga än att giva några privatkapitalistiska aktieägare stora och oskäligen inkomster, så är det således som anförts av det principiella skälet, att jag är anhängare av ett förstatligande, oavsett om den regering, som sitter och icke gör något för ett förstatligande, är socialdemokratisk eller ej. Jag tycker emellertid, att det vore vida naturligare, att denna regering, som kallar sig socialistisk, ginge in för avskaffandet av ett privatkapitalistiskt monopol så utmanande, som bryggeriindustriens är.

Herr Nylander: Jag vill icke, herr talman, draga längre ut på tiden utan skall inskränka mig till att konstatera, att herr Kilbom i sitt sista anförande var så svag, att jag nu räknar honom till klass 1.

Herr Kilbom: Herr talman! Jag måste säga, att jag många gånger förvånat mig över halten av herr Nylanders anföranden. Nu har jag fått förklaringen: man måste räkna med att de hållas under inflytande av 40 %-ig sprit.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav först propositioner i fråga om det därunder framställda yrkandet, att kammaren måtte till utskottet återförvisa ärendet för ny behandling, nämligen dels på bifall till

Ang. ändringar i maltdrycksförordningen. (Forts.)

berörda yrkande, dels ock på avslag därå; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i den senare propositionen.

Härefter meddelade herr talmannen, att han nu komme att framställa särskilda propositioner angående författningsförslagets olika delar; och gav herr talmannen därvid först propositioner dels på godkännande av 24 § i den av Kungl. Maj:t föreslagna, av utskottet förordade lydelsen, dels ock på avslag å såväl Kungl. Maj:ts proposition som utskottets hemställan, varvid paragrafen blev av kammaren godkänd.

Härpå framställde herr talmannen beträffande 31 § propositioner dels på godkännande av paragrafen enligt dess lydelse i Kungl. Maj:ts förevarande, av utskottet tillstyrkta författningsförslag, dels ock på bifall i stället till det förslag till lydelse av berörda paragraf, som framställt av herr Nylander m. fl. i deras vid betänkandet fogade reservation; och fattade kammaren därvid beslut i enlighet med den förra propositionen.

Vidare gav herr talmannen propositioner dels på godkännande av slutstadgandet i det av Kungl. Maj:t framlagda, av utskottet tillstyrkta författningsförslaget, dels ock på bifall i stället till det av herr Olsson i Ramsta under överläggningen framställda yrkandet; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Votering begärdes likväl av herr Olsson i Ramsta, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren godkänner slutstadgandet i Kungl. Maj:ts förevarande, av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 4 tillstyrkta författningsförslag, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Olsson i Ramsta under överläggningen framställda yrkandet.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst samt anslagen, företogs omröstning med tillämpning av uppresningsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren godkänt slutstadgandet enligt dess lydelse i Kungl. Maj:ts förevarande, av utskottet tillstyrkta författningsförslag.

Slutligen blevo efter av herr talmannen givna särskilda propositioner författningsförslagets ingress och rubrik av kammaren godkända.

Utskottets hemställan förklarades vara besvarad genom kammarens beslut i fråga om författningsförslaget.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående kammarens beslut i det uti §§ 3 och 5 här ovan omförmälda ärendet.

§ 7.

Anmälades och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 20, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med för-

slag till förordning om ändrad lydelse av 24 och 31 §§ förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

§ 8.

Herr *Herou* avlämnade en av honom *m. fl.* undertecknad motion om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 75, angående åtgärder till sockerbetsodlingens uppehållande.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 413, bordlades.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 12, angående Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel jämte i ämnet väckta motioner; och

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1932/1933 jämte i ämnet väckta motioner; samt

bankoutskottets utlåtanden:

nr 4, angående avlöning till den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen m. m.;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning av understöd åt vissa f. d. poststationsföreståndare och f. d. lantbrevbärare;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänstnehavare under budgetåret 1932/1933 inflytande medlen; och

nr 11, angående regleringen av utgifterna för budgetåret 1933/1934 under riksstatsens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag rörande av kammaren denna dag fattade beslut, beträffande vilka protokollsutdrag ej blivit tidigare justerade.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Rosander</i>	under	den 13 febr.,		
» <i>Ljunggren</i>	»	6 dagar fr. o. m.	den 13 febr.,	
» <i>De Geer</i>	»	4 »	» 14 »	
» <i>Andersson i Rasjön</i>	»	2 »	» 12 »	
» <i>Andersson i Surahammar</i>	»	3 »	» 12 »	
» <i>Gustavson i Sala</i>	»	4 »	» 12 »	
» <i>Johnsson i Norrahammar</i>	»	5 »	» 14 »	
» <i>Laurén</i>	»	4 »	» 12 »	
» <i>Fast</i>	»	4 »	» 14 »	
» <i>Petersson i Lerbäcksbym</i>	»	3 »	» 12 »	
» <i>Gustafson i Kasenberg</i>	»	3 »	» 17 »	
» <i>Bergström</i>	»	3 »	» 12 »	
» <i>Lindberg i Stockholm</i>	»	12 »	» 13 »	
» <i>Lövgren</i>	»	4 »	» 12 »	
» <i>Karlsson i Munkedal</i>	»	2 »	» 13 »	

herr <i>Brädefors</i>	under 11 dagar fr. o. m. den 15 febr.,			
» <i>Svensson</i> i Grönvik	» 5	»	» 13	»
» <i>Törnkvist</i> i Bjuv	» 2	»	» 13	»
» <i>Sjögren</i>	» 3	»	» 13	»
» <i>Pehrsson</i> i Bramstorp	» 2	»	» 13	»
» <i>Skoglund</i>	» 2	»	» 13	» och
» <i>Lithander</i>	» den 13 febr.			

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12.44 e. m.

In fidem
Per Cronvall.
